

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 25. novembra 1925.

Št. 47.

Manjšinski kongres in deželni zbor.

(Konec.)

V imenu Einheitsliste je govoril vsenemec dr. Dörflinger: Mi se v splošnem strinjamo s predlogom in uvidimo, da je res skrajni čas, da se te nevdržne razmere v slovenskem delu naše Koroške enkrat odstranijo. Toda ne moremo se strinjati z vsemi točkami. Iz govora se da sklepati, da deželni zbor svojo leta 1920 dano obljubo ni vzel resno, da je do danes ni izpolnil in da je vzrok zavlačevanja tako zaželjenega miru v glasovalnem ozemlju. Dejstvo je, da se v gospodarskem oziru med tem ozemljem in ostalo Koroško ni delala nobena razlika. Če se pregledajo proračuni zadnjih let, se vidi, da se je za glasovalno ozemlje storilo, kolikor je dežela s svojimi skromnimi sredstvi sploh storiti mogla. Tudi v šolskih zadevah se je ugodilo upravičenim željam slovenskega prebivalstva. Ustanovile so se na deželne stroške slovenske šole, katerih pa se slovenski del prebivalstva niti poslužil ni. In če se mir dosedaj ni vrnil v našo deželo, ni krivo toliko zastopstvo dežele kakor drugi vzroki, ki jih je navedel že predgovornik. Veliko se je spravilo in se še spravlja čez mejo v deželo, kar neti nemir. Navedlo se je že, da ravno nesramna pisarija slovenskih listov doprinaša veliko k temu, da postaja razburjenje v deželi še hujše. Jasno je, da se mora napraviti nekaj. Vlada mora te hujskajoče elemente izključiti in vsako stremljenje po delitvi Koroške energično zatreči. Dolžnost naših zastopnikov v inozemstvu pa je, protestirati v takih slučajih pri dotični vladi. Če se je pri nas o tuji državi kaj slabega govorilo, se je morala naša vlada pri dotični vladi celo oprostiti. Z isto pravico smemo to tudi mi zahtevati in poskrbeti zato, da zvezna vlada nam Korošcem pomaga ohraniti enotnost dežele in da ona zahteva, da se izid plebiscita smatra kot gotovo dejstvo, na katerem se ne da spreminjati ničesar več.

Jaz mislim, da bi bilo proti enakopravnosti, če bi se imeli pravico pritoževati samo

Slovenci, osobito ker pojem „Slovenec“ ni natančno definiran. Ali se misli pri besedi „Slovenec“ samo na pristaše „Koroške slovenske stranke“ ali tudi na „Nemcem naklonjene Slovence“? Tudi ti se imajo marsikaj pritožiti in zato se ta pravica ne sme omejiti samo na gotov del. Omenim samo, da se poučuje še sedaj v mnogih občinah s pretežno nemško večino verouk v slovenskem jeziku. Temelj enakopravnosti zahteva torej, da se komisija bavi z vsemi pritožbami, ki prihajajo s plebiscitnega ozemlja. Iz tega razloga stavim predlog, da se prvi odstavek predloga glasi sledeče-

*Volitev komisije, sestojede iz osem deželnih poslancev, ki ima nalogo sprejemati in preiskati vse pritožbe prebivalstva plebiscitnega ozemlja na Koroškem o nepravilnem in nepostavnem ravnanju v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru in kjer so pritožbe upravičene in se ne dajo urediti postavnim potom, izposlovati takojšnjo odpomoč pri deželni vladi ali deželnem glavarju.

Nato je povzel besedo naš poslanec dr. Petek in pozdravljal vsako akcijo, ki pospešuje mir in odstranje prepire: Tudi mi hočemo mir. Zato sem jaz takoj do volitvah stopil v stik z Einheitslisto, ker je ona najmočnejša skupina v deželnem zboru. Res sem bil enkrat povabljen na posvetovanje in tedaj se mi je reklo, da dobim pismen odgovor na predlog. Jaz pa čakam in čakam — še danes — na odgovor. Pozdravljam predlog, ker slovensko manjšinsko vprašanje ni samo koroško, temveč mednarodno vprašanje. Pritožbe Nemcev na južnem Tirolskem in v Jugoslaviji se krijejo s pritožbami koroških Slovencev. Prosim, da se voli v ti komisiji tudi zastopnik naše stranke. V ostalem pa hočemo počakati, kakšne uspehe bodo prinesle te komisije in k temu bomo zavzeli naše stališče. — Dr. Zeinitzer se strinja z Dörflingerjevim predlogom.

Ko so govorniki vseh strank podali svoje izjave in so bili predlogi socialistov in Einheitsliste sprejeti, predlaga poslanec Gaggl, naj se v vsako komisijo še izvoli po jeden slovenski poslanec. Predsednik Fattinger izjavi, da tega predloga ne more dati na glasovanje,

ker je to odvisno popolnoma od poslancev samih, ki lahko volijo kogar hočejo. Med poslance se začnejo deliti glasovnice za volitev obeh komisij. V komisijah, ki preiskujejo težke in bridke pritožbe koroških Slovencev, bi naj sedeli sami Nemci, med njimi nemškutar Feinig kot zastopnik koroških Slovencev. Ko slovenska poslanca te že zgotovljene glasovnice vidi in opazita, kako se hočejo še v tako resnem trenutku Nemci frivolno igrati z usodo slovenskih poslancev in ubogih zatiranih koroških Slovencev, ju je minila potrpežljivost, pobrala sta akte in si rekla: Greva, tukaj nimava nič iskati! in sta zapustila ostentativno deželni zbor.

Kaj sedaj? Nemci so sami, brez ugovora lahko sprejmejo in določijo komisije in vendar ne morejo. Zmerjajo in očitajo vsenemcem, da so oni krivi blamaže, ki muči deželni zbor po odhodu Slovencev. Predno se je izid volitev razglasil, predlaga soc. dem. poslanec Lukas odmor za 10 minut. Po preteku skoro ene ure se seja zopet otvori. Takoj pojasni inž. Pichler sklepe klubov glede števila članov komisije, kar se soglasno sprejme. Tudi predlog, da se zviša število članov od 8 na 9 oziroma od 4 na 5, se soglasno sprejme. Obenem se sprejme tudi dodatni predlog, da se, proti proporciju, ki je v poslovniku natančno določen, izvoli v obe komisiji po en zastopnik „Koroške slovenske stranke“. Nato se preide k volitvam, ki so izpadle sledeče: Komisija za pritožbe: dr. Rokitskiy, Gritschacher, dr. Lemisch, inž. Schauer in Feinig od Einheitsliste, Lukas, Neutzler in Lora od soc. dem. stranke in dr. Petek od „Kor. slov. stranke“. Šolski odbor: Feinig, dr. Dörflinger in dr. Reinprecht od Einheitsliste, dr. Zeinitzer od soc. dem. in Poljanec od „Kor. slov. stranke“.

To je v glavnih obrisih načrtana zelo zanimiva zgodba, kako se je v koroškem deželnem zboru dne 10. nov. 1925 znova začelo reševati vprašanje koroških Slovencev. Ne preostane ničesar kot počakati, kaj neki bodo zdaj Nemci med seboj kuhali in sklenili.

Koroški deželni zbor vendar v glavnem ni bil sklican radi tega, da bi reševal slovensko manjšinsko vprašanje, temveč zato, da odkaže proračun za leto 1926 finančnemu odboru. Poročevalec dr. Reinprecht omenja dva momenta, ki razločujeta ta proračun od prejšnjih, in sicer je sestavljen v šilingih in vsebuje novo postavko za zvezno upravo, ki je sedaj združena v deželno. Za te uradnike dobi dežela od zveze 2,020.000 Š, ki sicer zadostujejo, ako ne bi bilo treba plačati 28odstotni priboljšek, ki ni krit. Tozadevna pogajanja z zvezo niso bila uspešna. Zveza hoče dežele prikrajšati. Črtala je prispevke nadaljevalnim in obrtnim šolam itd. Ko je lahko zopet dobiti kredite, izkazuje proračun redne in izredne izdatke. Doslej so se morale plačevati zidave dragih stavb in investicije z gotovim denarjem iz rednih dohodkov, kar je povzročalo visoke davke. Znaprej se bo zidalo s posojili, izdatki se bodo tako razdelili na več let. Izredni izdatki so predvideni s 1,230.000 Š, in sicer za ceste in mostove, cestne valjarje, tovarne avtomobile itd. ter se bodo krili z inozemskim posojilom. Učiteljske plače so se uredile. Za te je 700.000 Š več predvidenih.

Poročevalec graja zvezo, ker toliko računa za predpis in pobiranje davkov na nepremičnine. Ko računa zveza 130.000 Š, stane deželo pobiranje mezdnega davka, ki znaša več

PODLISTEK

Kovač Franc:

V vlaku.

(Konec.)

Brez vseh nadaljnjih okoliščin se je vsedel nasproti gospodični, prižgal cigareto in ji začel brezobzirno puhati dim v obraz. Gospodična je položila na usta parfimiran robec in si z romanom zakrila obraz.

Študent je bral naprej in stari gospod je naredil nov požirek.

Fant je bi videti družabnega značaja in je očividno ljubil družbo in pogovor: motril je nekaj časa nas vse štiri. Videl je, da s starim gospodom ni kaj začeti, istotako ne z študentom, a najmanj z gospodično, začel je torej pogovor z menoj.

Govoril je samozavestno in o milijonih kot o malenkostih in kmalu sem spoznal, da je konjski kupec.

„Dandanes se še najboljšje zasluži pri kupčiji. Vedno hodim okrog in kupujem konje.“

„Kam jih pa potem prodajate?“

„Naprej v večja mesta.“

„Se li dobro spoznate na konjske kupčije, da vas kdo ne ogoljufa?“

„Mene?“ pripomni samozavestno in puhe dim v gospodično. „Mene nihče, a jaz druge lahko.“

„Kje ste se naučili vsega tega?“

„Bil sem dolgo časa pri ogerskih ciganih, hodil z njimi okrog in se mnogo naučil. Znam tudi ciganski jezik.“

Gospodična se je nehote stresla groze ter se začela odmikati, da sem se bal, da pade v omedlevico. Le stari gospod je napravil običajni požirek.

Našteval mi je na prste neke konjske lastnosti in ker je povdarjal besede z rokami, je slučajno padlo od njegove cigarete nekaj pepela gospodični na obleko.

„Ah, to je že neznosno!“ je vzkliknila in se preselila z romanom na drugo stran.

Fant se za to ni zmenil, temveč me je nadalje uvajal v skrivnosti konjskih kupčij do prihodnje postaje, kjer sem nameraval izstopiti.

Gospod je napravil zadnji požirek in spravil prazno steklenico v žep in jaz sem izstopil.

kot realni davek, le 63.000 Š na leto. Deželni oddajni urad naj bi prevzel tudi pobiranje davka na nepremičnine. Ves denar ki ga pobaše zveza, bi ostal v deželi.

Proračun izkazuje 17.042.711 Š rednih izdatkov, 14.982.910 Š rednih dohodkov in 2.059.801 Š primanjkljaja.

Kako kriti ta primanjkljaj, o tem se finančni odbor še ni posvetoval. Deželni davek na električno moč se ne bo dal lahko izvesti, pač pa naj bi ta davek pobirale občine kakor doslej in odstopile nekaj od tega deželi.

Med drugimi stvarmi se je na seji tudi zahtevalo, da bi se zavarovali vsi kmečki delavci proti nezgodam in ne samo oni, ki imajo opraviti pri strojih. Za nadzorstvo nad deželno finančno upravo naj se ustanovi poseben kontrolni urad, da se prepreči nadzorstvo s strani zvezne kontrole.

Dragi!

Ker najbrž nisi edini, ki bi rad zvedel za moje mnenje na stavljena vprašanja, dovoli, da Ti odgovorjam po naklonjenosti urednikovi v listu:

„Kaj pomeni razburjenje Nemcev zadnje dni?“ Tudi meni ni povsem jasno, kdo je naše „Nemce“ tako dobro potegnil. Govorilo se je, da sta Labud in Pliberk že zasedena, da se v Svetni vasi izvagonizujejo Srbi, da je že dr. Brejc zavarovan po orožnikih bil pri deželni vladi v Celovcu itd. Vse polno takih novic je bilo med Nemci. Imeli so že celo posvetovanja o zasedbi meje, skrbelo jih je že, kaj bodo počeli, ko imajo baje samo dva kanona in v svoje Sturmtruppen ne morejo brž spraviti vojaškega duha... Za vse te neumne novice se nisem zmedel dotle, da nisem dobil v roke zadnje „Bauernzeitung“, ki je potrdila, da so te govornice splošne. Začel sem se zanimati za povod teh govoric. Kolikor sem mogel dognati, je vzrok teh govoric Celovec. Od tu je poročevalec „Tagespošte“ poročal v Gradec, da 1. XII. pridejo Srbi. Drugega povoda nisem našel. Pisanje jugoslovanskih listov ob petletnici ni zadosten vzrok, ker tudi naši Nemci enako pišejo o mežiški in kanalski dolini, a v Italiji in Jugoslaviji ne pričakujejo kar že napada. Zdi se mi, da ima razburjenje povsem drugo ozadje: govori se o prihodu nemškega konzula v Celovec, o pripravah za „Anschluss“, o razmerju do Lahov, o Parizu in Londonu itd. V takem ozadju pa razburjenje izgleda čisto drugače in uvodni članek v „Bauernzeitung“ čisto zastoj strelja na Slovence. Naj dotična „glava“ vendar ne misli, da smo otroci, ki si dajo vse natveči. Ne mi, ampak Nemci prihajajo s svojim mnenjem na dan, da se mislijo pripravljati na pogreb pred petimi leti tako poveljane Avstrije. Nam Avstrija ni na poti, pač pa krivice njenih oblasti. Tako sem si jaz raztolmačil razburjenje, kdo ga rabi in kdo ga je povzročil.

„Ali so tudi naši nemško misleči Slovenci bili zastopani na ženevski manjšinski konferenci?“ Ne. Zavoljo tega se je hudoval v „Freie Stimmen“ Sepp König, kako da niso bili povabljeni. Ne morejo biti povabljeni, ker so se sami pripoznali kot Nemce in nimajo nobenih manjšinskih zahtev. Njihove zahteve in želje so zahteve in želje večine. Zato imajo itak vse. Če se pa organizirajo kot manjšina, se priznajo za Slovence in stavijo temu primerne kulturne nacionalne in gospodarske zahteve, mislim, da se jih bo ravno tako smatralo za manjšino kakor pa nas. A če bi povabili take, kakor so sedaj, pa bi bil špas. Kar zraven bi še povabili fašistom prijazne Nemce na Tirolskem, Francozom prijazne Nemce na Alzaškem, Čehom in Rumunom prijazne Ogre... pa bi vsi ti poročali, kako se jim dobro godi, glej prijatelj, na mah bi bil konec boja in sočustvovanja za Nemce v Italiji, Franciji, Poliski itd. Vidiš, če bi Maier-Kajbič ali dr. Wutte ali kdor že, šel kot zastopnik „Nemcem prijazne slovenske manjšine na Koroškem“, bi bil na manjšinski konferenci edini zastopnik te sorte. Kaj naj počnejo z njim? Ali bi ga za predsednika izvolili?

Iz tega spoznaš, da ni več trezna politika, kar uganjajo ljudje okoli Heimatbunda; vsi bolehalo na hypernacionalizmu, ker vidijo samo svoj narod in ne priznavajo sosednemu narodu niti najpriznanejših občnih pravic. Zato mi-

slim, da bodo prej ali slej vse svoje pristaše zgubili v korist strankam, ki s svojim širšim obzorjem zastopajo pripadnike več narodov in ki zato morajo priznavati vsakemu narodu občne priznane pravice, to sta pri nas socialdemokratska in kršč. soc. stranka. Prva se je že ločila od Heimatbunda. Prej ali slej bo morala spregledati tudi kršč. socialna stranka, da se prenapeti nacionalizem Heimatbunda ne strinja s krščanskimi načeli. Ko enkrat kršč. soc. stranka kot druga najmočnejša stranka v deželi ne bo več dekla velenemcev, potem bi mogli upati, da se nam razmere spremenijo; in če imamo enkrat svoje naravne pravice, potem naj Avstrija živi kakor dolgo hoče, noben od nas ji ne želi tega, kar ji naši Nemci vsak dan želijo.

V nadi, da sem Ti ustregel, Te pozdravljam. — V. P.

POLITIČNI PREGLED

Mieterschutz se maie. Grda republikanska komedija je naš slavni „Mieterschutz“. Zadnje dni smo brali v listih, da se je na Dunaju posrečilo lastnikú spraviti na cesto najemnika največje dunajske kavarne, ki je plačeval na leto celih 20 šilingov najemščine. To ni več najemščina, in to ni več nobeno varstvo najemnikov, to so oslarije, ki bi ne bile mogoče, ko bi se sodniki na eni strani ne držali krčevito besedila nekih določb, ki popolnoma zabijo na smisel; na drugi strani pa se noben sodnik ne mara spomniti, da je lastninska pravica zajamčena vsem po ustavi, ustave pa ne more razveljaviti ministrska naredba in tudi ne navadna postava. Z Mieterschutzem se postava krši kar na najrši način. Zdaj se zbirajo hišni posestniki, pozno že, a vendar; ko vse drugo kriči in se kričačem povsod ugaja, ker se jih vsi bojo, potem začnimo pač kričati in groziti vsi. Napravilo se je društvo hišnih lastnikov, ki šteje že 120.000 članov. To društvo je na Dunaju zborovalo in naprej zboruje po vseh prajih: Govornik je dejal: „Sanacija Avstrije in se ne da izvršiti predno ne pride zopet red v hišno last. Hiše so izgubile vso vrednost, in na Dunaju jih je občina že 7000 kupila. Meščanski sloji se morajo zavzeti za hišnega lastnika, ker je tu njihova najboljša zaslomba. Z hišnim posestnikom sploh pade država. Res je, da se proti 67 odločnim socialnodemokratskim poslancem ne da napraviti nobena postava, a vsaj tudi nihče ne more meščanskih strank, ki imajo večino, prisiliti, da glasujejo za podaljšanje tega nereda. Pred 3 leti se časniki še niso upali kaj pisati proti temu razlaščenju, danes se že zglašajo, pamet prihaja do veljave. In če politične stranke ne bodo hotele ti krivjci odpomoči, poidejo hišni lastniki svoje pote.“ Zborovanje je opozarjalo tudi na hišne oskrbnike, ki dobivajo za četrtletje 60 do 70 šilingov najemnine. Pred vojno je dr. Renner nekoč dejal: „Hišnik ni zato tu, da za občino in ljudi sploh prevzema vso skrb za tlak ob hišah. Če se mu nalagajo take dolžnosti, naj se ga za to plača od občine...“ Ko se je zdaj občino spominjalo na ta nasvet, je socialni demokrat Weber odgovoril: „Zdaj smo se spametovali in v take namene občina nima denarja.“ A občina ima v bankah dva milijona gotovine. Opozicija pač lahko drugače govori kakor stranka, ki mora gospodariti.

Mednarodna obsodba fašizma. Mednarodna zveza lig za zaščito ljudskih in meščanskih pravic je na svoji seji v Parizu sprejela resolucijo, ki ostro žigosa nečuvnega nasilja Mussolinijevega režima. Med drugim pravi: „Vsa nasilja povzročajo Mussolini. V svojih govorih zasmehuje svobodo, ustavo in parlament, a poveljuje zločin. Fašistovski režim ni samo nacionalna nevarnost, ampak celo internacionalna. Mednarodna zveza lig poziva odgovorne činitelje vseh držav, da ne uvidijo v Mussoliniju in njegovih pristaših zastopnikov zakonite vlade, ampak voditelje navadne tolpe, ki si je z nasiljem pridobila oblast in ki po ukinitvi ustave sramoti vse zakone nraavnosti in najsvečejše ljudske in državljanske pravice. — Razmere v Italiji so gorostasne. Vlada brezpravnost kot nikjer drugod. Mussolini ima polno moč in dela kar hoče. Na Tirolskem je pustil aretirati brez povoda okrog 100 Nemcev. Vsi

opozic. listi so vsled preštevilnih zaplemb prenehali izhajati, uničiti hoče pa še zadnjega „Corriere della Sera“, ki dobi drugo vodstvo, fašistovski. Na osnovnih šolah se sme poučevati samo italijanski jezik. Zadnjič je Mussolini grozil celemu svetu, da čaka 2 milijona fašistov samo na njegov migljaj. Ko je zadnjič govoril v parlamentu komunist Maffi, da manifestacije za Mussolinija in fašizem niso izraz narodove volje, so ga fašisti v parlamentu pošteno pretepli in vrgli vse komuniste ven. Na ulici so bili tepeni še ostali kom. nosilci.

Volitve v češkoslov. parlament so se vršile 15. t. m. Vlade stranke so izgubile 18 mandatov, opozicija pa jih je pridobila 32, da vlada nima več večine, ako se ji ne pridružijo obrtniki. Napredovali so poljedelci, komunisti, kršč. soc. stranke, obrtniki in nekatere manjše stranke, nazadovali pa so socialdemokrati in nacionalisti. Vlada je predala ostavko, ki je bila sprejeta, a posle vodi dosedanja vlada dalje. Ostavka je seveda samo formalnega pomena. Kršč. soc. stranke (češka, slovaška, nemška, madžarska) so napredovale za 26 mandatov, socialdemokratske stranke so jih izgubile 36. Da socialdemokrati in nacionalisti izgubljajo, se opaža skoro povsod, kjer se vršijo volitve svobodno.

Ostalo inozemstvo. Štefan Radič je postal prosvetni minister. Vendar je dosegel enkrat to, kar je tako srčno želel. — Dr. Dinghofer je na zborovanju v Lincu rekel, da je Italija imela pripravljenih 60.000 fašistov, ki bi vdrli čez Brenner, ako bi vlada ne dala zadoščenja za žalitev Italije, ki jo je izrekel dr. Ellenbogen v parlamentu. — Painlevéjev finančni načrt: oddaja premoženja v višini 65 milijard v teku 15 let, državna banka naj takoj izplača državi 4—5 milijard predujma, dohodninski davek se zviša za petino. Načrt je moral pozneje še nekoliko spremeniti, da je dobil večino. Vendar vlada še ne stoji trdno. — Kölnska cona se izprazni do 1. dec. — Abd-el-Krim je stavil mirovne pogoje. — Tudi Druzi so stavili mirovne pogoje, čeprav je za nje položaj vsled deževnega vremena ugoden.

DOMAČE NOVICE

Narodne stvari. „Kärntner Tagblatt“ poroča o številu Nemcev v Jugoslaviji: v Ljubljani je bilo 1. 1910 5959 Nemcev, zdaj 1709; v Celju 4625, zdaj 848; v Ptujju 3672, zdaj 969; v Mariboru 22.653, zdaj 6497; v Kočevju 13.608, zdaj 9818. In list je pošten dovolj, da priznava: Slovenci Nemcev niso požrli, a nekdanje se je marsikdo štel za dobrega Nemca, ki niti nemški ni znal pravilno govoriti. To so bili rojeni Slovenci, pa so postali radikalni Nemci. Le-ti renegatje, katerih se žalibog povsod najde, zelo umejo igrati veliko ulogo, so takoj po prikloplitvi našli zopet domu in so vse pozabili, kar so poprej oznanjevali. Za to spričevalo smo listu hvaležni. Ta vrsta ljudi se je posebno razpasla po Koroškem in ko bodo pošteni Nemci spoznali, kako malovredni ljudi so ti renegatje, potem bodo z nami vred uvidevali, da je boljše pustiti Slovence kakršni so in jih ne več ponemčevati po vsi sili. — V Beljaku je dne 11. novembra nek trgovec tožil Nemca, ker mu je ta očital, da je pri zasedanju igral velikega Slovana. Tožnik je trdil, da je bil vedno zvest član Heimatschutza, torej vemo, da našinec ni. A zdaj so mu Beljačani z mnogimi pričami dokazali, da je deloval z Jugoslovani. Pri obravnavi je dejal odvetnik Gassner to-le, kar je treba Nemcem vedno zopet povedati: „Slovensko mišljenje se nikomur ne sme očitati. Mi Nemci Slovencev na Koroškem, ki zvesto držo s Slovenci, ne smemo drugače soditi kakor svoje zveste brate v južni Tirolski ali Jugoslaviji.“ Zakaj pa se potem našim ljudem, ki so narodu ostali zvesti, naprej očita, da niso bili za Koroško, ki je več ali manj nemška? Očita se našim ljudem, da so bili značajni in poveljuje brezznačajnost tistih, ki se naroda niso držali. — V Alzaciji je bil katoliški shod. Tam Francozje delajo Nemcem silo v šolah. Zato je katoliški shod sklenil resolucijo: „V šoli naj se poučuje v jeziku, v katerem se v cerkvi pridiguje, da bodo otroci mogli slediti krščanskiemu nauku in pridigi.“ In škof je ljudstvu dejal:

„Bodite ponosni, priborili ste si najlepšo zmagico, vlada je priznala, da vas ni moči ukloniti. Svobodo hočemo in enake pravice!“

Protestno zborovanje v jezikovno mešanem ozemlju. V nedeljo 15. t. m. so naši nacionalci sklicali veliko protestno zborovanje v St. Jakob v Rožu. Udeležba je bila precej dobra, ker je bilo na razpolago okoli 20 avtomobilov in voznikov, ki so ljudi prevažali zastonj iz Beljaka, Vrbe in ostalega Roža, vse menda na račun Heimatbunda. Marsikateri je šel samo radi tega, da se je mogel zastonj peljati z avtomobilom, na katerem še mogoče nikdar sedel ni. „Arbeiterwille“ piše o tem: Bilo je okrog 800 ljudi. Zborovanje se je vršilo v začetku mirno. Po več ali manj brezvsebinskih govori nekaterih krajevnih velikašev, seveda vsi pristni nemški nacionalci, je dobil besedo železniški zdravnik z Bistrice, ki se je bavil z gonjo ljubljanskih iredentistov v prav diletantskem govoru. Mož namreč nima pojma o vprašanjih, ki jih je obravnaval. Tudi znani bivši poročnik Fritz je povedal nekaj prav otroških besedi, nakar je neka gospa iz Ledenic, ki je češkoslovaška državljanka, spregovorila še par stavkov. Resolucija je bila spremljiva ter se je tudi soglasno sprejela. Pred zaključkom je govoril še soc. dem. narodni poslanec Falle. Uvodoma je omenil, da ga veseli, da zborovanje nima značaja provokacije. Vprašanje slovenske manjšine na Koroškem je tako resno in tako važno, da se mora reševati z velikim razumom in mirno krvjo. Najboljše orožje v boju za enotnost Koroške je za nas dokaz, da se more slovenska manjšina prosto razvijati kulturno in politično. (!) Tudi na tem zborovanju hočemo poudariti, da bomo vedno čuvali enakopravnost slovenske manjšine in upoštevali njih državljanske pravice. Naenkrat so pričeli okrog govorniškega odra stoječi hakenkreuzlerji, predvsem mladi ljudje, iz neznanega razloga vpiti in delati nemir. Nemškonacionalna mladina je tulila kot obsedena in je hotela na vsak način prepet. Hakenkreuzlerji so govornika večkrat naskočili. Zbor se je razšel z vpitjem in nemiro. Menda bo to prvi slučaj, da so prireditelji sami razbili shod. Prireditelji se sploh niso potrudili, da bi napravili mir. Neumni nemški nacionalci so z razbitjem lastnega zborovanja napeliali vodo na mlin iredente. Ta strašanska neumnost pa bo imela tudi za posledico, da se bodo nasprotstva med nemškimi nacionalci in socialnimi demokrati v glasovalnem ozemlju še poostrila. Dodatno se nam k temu še poroča, da so hakenkreuzlerji kmalu zgrabili poslanca Falleja in ga potegnili z govorniškega odra, med množico pa se je glasilo: Dol s čušom! Pa govore o enakopravnosti, ko niti zastopnik nemške stranke ne sme povedati svojega mnenja in govoriti pred svojimi ljudmi. Pametne besede z njimi sploh ni mogoče spregovoriti, ker hočejo z glavo skozi zid in doseči vse z brutalno silo.

Sv. Oče Benedikt XV. in laški škof dr. Bartolomasi za istrske Slovane. „Slovenec“ od 17. nov. t. l. prinaša zanimive podatke, kako sta se sv. Oče Benedikt XV. in tržaški škof dr. Bartolomasi, rodom Lah, zavzela za varstvo istrske slovenske duhovščine, ki trpi toliko preganjanja in zapostavljanja po laških fašistih. Pismo sv. Očeta se glasi: „Častitemu bratu Angelu Bartolomasiju, tržaškemu in koperskemu škofu Benedikt XV. Z veliko žalostjo smo doznali od raznih strani, da mučijo in trpinčijo nekateri hujšakči večino onih istrskih duhovnikov, ki imajo skrbeti za vero ter hrvatske in slovenske vernike. Znano nam je, da so postali ti duhovniki vsled krutega preganjanja teh zlohotnežev žrtve krvavih surovosti in vsakovrstnega zasramovanja, čeprav jih morejo le enega zločina obdolževati, da so namreč iste narodnosti in istega jezika kakor njihovi verniki, ki so jim bili od zakonite cerkvene oblasti v skrb izročeni, da te vernike ljubijo in jemljejo v zaščito. Še bolj pa nam tare srce, da se te grozote izvršujejo nekaznovano. To povzdiguje nesramnost omenjenih zločinskih ljudi, podpira njihovo nasilje ter vlija še večji strah in še večjo potrtost v dušo neoboroženih žrtev. ... Moramo v imenu naše papeške oblasti odločno obžalovati, da se iz nezdravih

nagibov tako hudo in tako nezmerno krši pravica in človečnost itd. V Rimu pri sv. Petru z VIII. 1921. Benedikt XV.“ — To papeževo pismo je škof dr. Bartolomasi zaukazal brati v vseh cerkvah svoje škofije. Ker je tudi sicer, četudi je Lah, neustrašeno in vstrajno branil slovensko duhovščino in pravice slovenskega jezika v cerkvi, je moral dvakrat bežati pred fašisti in l. 1923. za vselej zapustiti škofijo. Rajši je vse to pretrpel, kakor da bi dal cerkev zlorabljeni v raznarodovalne namene. Ker mu je primanjkovalo slovenskih duhovnikov, je rajši pustil župnije prazne, kakor da bi se verno ljudstvo poitalijančevalo, ker se je živo zavedal, da je poitalijančen Slovan — ravnotako kakor ponemčen koroški Slovan — zgubljen za vero. Zato vprašanje raznarodovanja ni izključno nacionalno vprašanje, ampak je tudi versko vprašanje. — Ljuta gonja gre proti naši duhovščini tudi samo zato, „ker so iste narodnosti in istega jezika, kakor njihovi verniki“. Naj duhovščina črpa iz pisma sv. Očeta tolažbo in iz ravnanja škofa dr. Bartolomasi pa pogum, da vstraja pri svojem delu, da svojim vernikom ohrani materni jezik in s tem tudi — vero.

Boj za Koroško se zopet bije. Vsaj tako pišejo dan na dan nemškonacionalni listi, ki v gonji proti nam in v kričanju hočejo zakriti neuspehe, ki so jih zadnji čas doživeli na svetovnem pozorišču. V sredo preteklega tedna je sklical „völkischer Arbeitsring“, podružnica berlinskega Arbeitsringa, ki se je tukaj šele pred kratkim ustanovil, javno zborovanje, na katerega so se ljudje vabili z letaki: Iz Ljubljane izhajajoča in proti Koroški naperjena hujškarija in s tem v zvezi stoječi dogodki v deželi so izkazali potrebo, da se razjasni prebivalstvu Celovca resničen položaj stvarno in objektivno itd. Govoril je predvsem Majer-Kabič o tem, o čemur vedno piše in govori. Zbor zahteva, da nastopi zvezna vlada z vsem povdorkom proti slovenski agitaciji, da se opozori državno pravdnništvo na Dunaju na primeren način na napade „Koroškega Slovanca“ na Avstrijo in nemško prebivalstvo, da se prepove dohajanje slovenskih listov iz Jugoslavije na Koroško in da se skliče za nedeljo 22. t. m. veliko protestno zborovanje v Celovcu proti slovenskim napadom. Kdo tedaj hujška? Odgovor pač ni težak, ko je nahujškana množica napadla takoj po zborovanju in brez povoda na ulici dva Slovenca in enega od teh pretepla.

Paralelni razredi za otroke drugih narodnosti. Minister prosvete v Beogradu je izdal naslednji odlok: „Dokler zakon o osnovnih šolah ne predpiše drugače — V vseh javnih osnovnih šolah je učni jezik državni jezik. Ako se javi za kak razred več kakor 30 učencev drugega plemena, se otvorijo za nje paralelni razredi, v katerih se v prvih štirih šolskih letih vrši pouk v njihovem maternem jeziku razen pouka v nacionalnih predmetih. Če se oglasi za kak razred manj kot 30, a v celi šoli nad 30 učencev tujega plemena, se lahko dva ali več razredov kombinira tako, da v odseku ni nad 50 učencev. V slučaju, če niso podani gornji pogoji, se paralelni razredi opuste. Ta naredba je veljavna od početka šolskega leta 1925 do 1926. — In pri nas?

Miklavž prihaja! Naši dobri slovenski deci ima pripravljen najlepši dar — mladinski list „Mladi junak“. List ima toliko mičnih zgodbic, da otroka kar očara. Kar se pa tiče slik, je pa brezdvomno najbogatejši slovenski list, kajti list je s slikami naravnost natrpan. Stane za celo leto samo 2 šilinga ter se naroča pri naši upravi.

Celovec. Na galeriji so pri debati o slovenskem vprašanju 10. novembra 1925 stali, zvesti poslušali in pisali znani slovenski prijatelji in duhovni voditelji nemškega Heimatschutza in Heimatbunda, deželni arhivar dr. Wutte, Majer-Kabič in slavni nemški pesnik in pisatelj Perkovnik, katerega najnovejše delo „Heimsuchung“ prevajajo v vse svetovne jezike. Celó iz Azije in Amerike prihajajo pisatelji, da študirajo, kako nesramen pamflet na Slovence je v potu svojega obraza skoval g. Perkovnik. Nemci sami se ga sramujejo in mu niso nič kaj ploskali, ko so igrali „Heim-

suchung“ za plebiscitno peto obletnico v celovškem gledališču. Tisti trije možje so stali toraj na galeriji in ko so videli, da so morali Nemci kljub svoji vsemogočnosti v deželnem zboru vzeti Slovence v komisijo, je jeden izmed njih rekel: Najprej obračunamo s Slovenci, potem s socialisti in nazadnje pa z vlado. Nič strahu! Slovenci se jih ne strašimo, socialisti bodo z njimi sami obračunali, zgodi se pa res lahko, da sfrči raz svoj stolec deželni glavvar Šumi, o katerem Nemci — njegovi pristaši sami trdijo, da ne sedi tako varno, kakor si misli mož.

Libuče. (Nepotrebni slovenski napisi.) Rad pogledam takole včasih po naši lepi slovenski zemlji okrog. Zašel sem nekega dne tudi v Libuče, o katerih mi je pripovedoval pred časom nek možakar, da je tam toliko Nemcev ter onih, ki se radi hvalijo, da znajo dobro nemško, da se jih lahko pobaše v — naramni koš. Na vogalih hiš, kjer se že odnekaj nahajajo krajevni napisi, sem videl to pot le nemške, zraven njih pa, namesto slovenskih so visele počrnjene table. Katera modra glava je neki še to pogruntala? Včasih, še v stari Avstriji, so se nahajali tukaj samoslovenski napisi, ko ti niso bili več v modi, so prišli na njihovo mesto slovensko-nemški na skupni deski. Tedaj so spoznali modrijani, da to zopet ne gre; kako lahko nemški od slovenskega kaj naleze. garje ali kaj podobnega, zato so jih delili in potisnili nemškega na prvo mesto. No in šele sedaj čez toliko časa je prišla prava misel tem gospodom v njihove premoдре butice, spoznali so, da slovenskih napisov sploh treba ni. Slovenec kot tak bo na svoji lastni zemlji vendar vedel kje je, če ne, naj pa vpraša, saj zato mu je ljubi Bog jezik ustvaril, ako pa se kljub temu izgubi, naj se, nihče ga ne bo iskal. Prihodnji rod, tako menda tuhtajo ti vsegavedeži, bo, ako pojde vse po volji, popolnoma nemški in za te bodoče Nemce je prav, če se preskrbe že zdaj napisi, ker teh bi bilo pa že škoda, ako bi se kateri kam zatekel. Počrnjene table pa bodo baje tisti čas porabili kot spominske plošče, na katere pride napis, ki naj celemu svetu jasno priča, da tukaj počivajo koroški čuši. Glede tujcev, ki prihajajo na Koroško, pa so gospodje menda mnenja, naj ti preštudirajo preje nekoliko zgodovino, potem bodo pa itak sami vedeli, da se nahajajo na slovenskih tleh.

Želinje. Hranilnica in posojilnica na Želinjah, koje delokrog se razteza na župnije: Šmarjeta, Št. Jurij, Št. Štefan, Djekše, naznanja sklep občnega zbora dne 24. maja 1925: Soglasno se sklene, zvišati deleže na dva šilinga ter pozvati vse zadružnike, da k svojim starim deležem doplačajo do konca l. 1925. Kdo r ne bo doplačal, se č r t a. Istotako se pozovejo vlagatelji, da k svojim vlogam doplačajo toliko, da bo vloga znašala v s a j e n š i l i n g. Pozneje se vloge pod 1 Š ne bodo več obrestovale. Toliko v vednost. Načelstvo.

Vrba ob jezeru. (Vlom.) V sredo 11. t. m. je ob polnoči slišal g. Otto Moro nad svojo spalnico hoji podoben šum. Takoj je vstal in vzela nabasano puško, da prepodi nevlabljenega goste Zasačeni tat je skočil s prvega nadstropja in pričel bežati. Ker ni obstal na klice in se hotel šele približavati, je g. Moro puško sprožil. Še isto noč so našli orožniki 200 m proč mrtvo truplo 27letnega delavca Matevža Aichholzerja iz Zoprač. Strel v pljuča ga je usmrtil. Pri njem se je našlo bodalo. Vsled suma soudeležbe je bil aretiran tudi njegov brat.

Podravlje. Izobraževalno in tamburaško društvo v Podravljah naproša vsa koroška izobraževalna in tamburaška društva kakor tudi vse vrle narodnjake, da pomagajo pokriti stroške za inštrumente, ki nas stanejo 6¼ milijona kron. Doneski naj se pošiljajo g. Rupertu Vospniku, pošta Föderlach. Dolžnost vsakega zavednega Slovenca je, da podpira naša društva.

Žihpolje. (Poroka.) Izredno veselo poroko smo obhajali. Cerkevni ključar Falačnik iz Hodiš je nam odpeljal pridno in priljubljeno Holištrovo Micko na Golšovem. Poročno mašo je daroval č. g. Marktl iz Slov. Plajberka, poročal pa domači preč. g. dekan. Veselo preseñenje za nas je bilo petje moškega zbora iz

Hodiš, ki je tako ubrano pel pri in po poroki. Ženitovanje pa smo obhajali pri Kanonarju, kjer sta nadvse dobra kuhinja in klet in še muzika zraven spravile vse v dobro voljo, da so se celo stari stric iz Celovca pomešali med mlade plesalce. Na večer sta nas počastila še kotmirški in hodiški gospod, da sta pokazala, kako se z nami vred veselita poročencev. Oba sta globoko verskega prepričanja in zvesta svojemu narodu. Pri celem ženitovanju je bilo veselo razpoloženje in še zjutraj, ko je celih sedem vozov polnih svatov spremljalo nevesto na novi dom k Sv. Miklavžu, je bilo vse polno smeha in zabave. Hvala za to fantom in camarju! Mlademu paru pa kličemo: Na mnoga srečna leta!

Št. Iij ob Dravi. (Smrt.) Dne 26. oktobra smo pokopali ob ogromni udeležbi ljudstva komaj 52 let staro skrbno in marljivo gospodinjico ter vneto Slovenko gosp. Barbaro Šaler, pd. Martinko na Trebinji, soprogo našega uglednega gospodarja in bivšega župana logaveške občine, g. Jos. Šalerja. Bolehala je rajna 2 leti na srčni vodenici ter je voljno in Bogu vdano prenašala težko bolezen. Zadnjo čast ji je izkazal domači cerkveni pevski zbor, ki ji je zapel na domu in ob grobu lepe žalostinke. Domači župnik g. Ivan Nagel je imel na grobu ganljiv govor ter slikal rajno kot vzorno krščansko mater in ženo. Spavaj v miru v domači zemlji! Družini g. Šalerja pa naše pri srčno sožalje!

Loga vas. (Pogreb.) Dne 11. t. m. smo pokopali ob veličastni udeležbi v Dvoru tesarja Matevža Vovka, ki je nenadoma, na poti na delo, preminul. Pokojni je bil kljub svojim 70 letom še krepek, kar zahteva tesarsko delo že samo na sebi, in daleč naokrog znan kot dober delavec. Čg. dekan Fric je na grobu dobro orisal njegovo življenje, da je bil veren kristjan, ki je ostal tudi svoji materi zvest do smrti. Počivaj v miru!

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 5. novembra 1925. Socijalno zavarovanje.

(Nadaljevanje.)

Bar. Šmedic: Zavarovanje za nezgode ne loči tovarniških delavcev od kmetijskih oz. gozdarskih. L. 1922 je v kmetijstvu bilo pri 16.000 zavarovanih samo 224 nezgod, torej eden na 80, pri tovarniških delavcih pride ena nezgoda že na 40 ljudi, plačujejo pa vsi enako; industrija ima pri tem svoj dobiček, kmet pa plačuje navrh. Treba tirjati, da se računata za kmečke zavarovance posebej. Zdaj obstoji za deželo nevarnost, da se zavod za socijalno zavarovanje zopet dene v Gradec, Koroška naj zahteva da se pusti v deželi, opozarja, da račun, ki ga predlog kaže, ni pravičen. Stroški se računajo na podlagi 28% stvarnih stroškov, kar velja za tovarniške delavce, za kmečke pa se mora računati s 63% (zdravnik n. pr. je na deželi veliko dražji kakor v mestu, ker ima daljša pota). Glavni zavod naj se odklanja, delo se mora opraviti v bojniški zavarovalnici.

Ekon. svetnik Washietl misli, da država ne bo za vsako deželo izdelala posebne postave. Zavarovanje je tudi za kmečke delavce neobhodno potrebno. Zdaj sicer ljudje ne silijo v mesto, ker tam ni zaslužka, a kriza bo nehala in potem bodo zopet odhajali najboljši delavci, če se z zavarovanjem ne poskrbi zanje. Zdaj so bilji ljudje pri strojih zoper nezgode zavarovani, a hlapec ni dobil nečesar, ko ga je udaril konj. Znaprej bodo ljudje zavarovani zoper vse nezgode. Treba je zahtevati, da se kmečki delavci obenem s tovarniškimi zavarujejo. Zavarovalnica je potrebna, naj bo deloviski podobna ne enaka.

Msgr. Podgorc opozarja, da je samoposebni umevno zavarovanje na deželi ravno tako potrebno kakor v tovarni, a da bi se morala zavarovalnica za deželo obenem napraviti, se ne more reči. Kmetijstvo je v težki krizi. V industriji in obrti je 15% dražji, čevlji 15% dražji, delavec 15% dražji. Kmet pa ne more k svoji ceni žita nič pridati, ker njemu ceno diktira svetovni trg in

delavci ne bodo volje zvišavati mu morebiti carino na moko in meso. Danes kmet seka les, kdor nima lesa, že ne more več plačati posla, kakor bi bilo primerno. Če mu breme še zvišamo, kmet sploh ne bo mogel imeti hlapca, ljudje poidejo v mesto in bodo tam množili število brezdelnih ljudi. Kriza se bo omilila imeli bomo zkušnje, potem pa se naj to zavarovanje raztegne tudi na deželo.

Moser se pritožuje čez mnogostevilne brezdelne ljudi, ki prihajajo k kmetom ali kmečkih ljudi ni med njimi. Prihajajo delavci iz vseh krajev zlasti iz Nemčije.

Hernler želi, da bi vlada dala več kaj k temu zavarovanju, ko ima vedno kaj za druge sloje. Kmetije zavarovanja ne bodo mogli nositi.

Konferenca predsednikov kmetijskih korporacij stavi določena vprašanja:

1. Ali naj razna zavarovanja delajo vsaka zase ali se naj združijo v eno zavarovalnico?

Odg. Za kmete naj se napravi zavarovalnica posebej in v ti naj se združijo vse vrste zavarovanja.

2. Ali je zavarovanje za kmetijstvo mogoče in potrebno?

Odg. Zavarovanje je potrebno, zato mora biti mogoče.

3. Ali se naj zavarujejo tudi mali posestniki in bajtari?

Odg. Za te naj bo zavarovanje fakultativno, zavarujejo se, če hočejo.

4. Ali je primerno zavarovati družino?

Odg. Zavarovati družino naj bo ljudem prosto.

5. Ali se naj prilagenejo kmečke zadruge in organizacije?

Odg. Poslovodje in uradniki kmečkih društev naj se zavarujejo pri kmečki zavarovalnici.

(Konec sledi.)

Produkcija premoga l. 1924. V l. 1924. je bilo v obratu 77 premogovnikov rjavega premoga, ki so producirali okrog 2,79 milijona ton, to je za nad 100.000 ton več kakor l. 1923. Največ, to je 56,8%, se je izkopal na Štajerskem. Potem sledita Gornja Avstrijska in Gradišćanska. Majhno produkcijo imajo Nižja Avstrijska, Koroška, Tirolska in Vorarlberg. Vorarlberg je produciral komaj 82 ton. Črnega premoga pa se je lani izkopal samo 171.959 ton. (Nižja in Gornja Avstrijska.)

Borza. Dunaj, 23. novembra 1925. Dolar 7,09; nemška marka 1,685; angleški funt šterl. 36,39; franc. frank 0,281; it. lira 0,2863; dinar 0,1249; poljski zlati 1,0325; švicarski frank 1,362; čehoslov. krona 0,2096 šilingov.

Curiah, 23. novembra 1925. New York 518,60; Berlin 123,50; London 25,13½; Pariz 20,10; Rim 20,92; Beograd 9,17½; Varšava 74,—; Praga 15,37½.

NAŠE KNJIGE

Z besedo in tiskom. Nova izdaja. Spisal Aleksander Halka. Kratek obris zgodovine družbe sv. Petra Klaverja, s slikami. Cena 50 g, pri naročbi 12 izv. se dobi izvod po 40 g. Knjižica je zanimiva in obenem poučna. Cenjeni čitatelj bo občudoval pota božje previdnosti, ki se je poslužila mlade poljske grofice za rešitev črnega plemena. Lepo knjižico toplo priporočamo cenj. bralcem „Koroškega Slovenca“, zlasti še Marijinim družbam, v obilo naročbo. Naroča se: Družba sv. Petra Klaverja, Salzburg, Claverianum.

Tovarniška zaloga usnja

Julius Blass

Celovec, Novi trg štev. 4

Ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

Gospodinja na manjše posestvo, poštena, zdrava oseba se sprejme. Ravno tam tudi Naslov pove upravništ. lista. 158

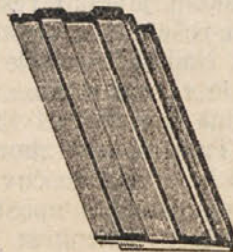
kravarica.

RAZGLAS!

Vsled sklepa načelstva Hranilnice in posojilnice na Ziljski Bistrici z dne 1. novembra 1924 se naznanja vsem članom, da mora vsak, ki hoče biti član omenje zadruge vplačati vsaj **en delež po en šiling. Vsi stari deleži po 10 in 20 K so neveljavni.** — Nadalje je načelstvo sklenilo, da se vse vloge **pod zneskom 10.000 K ali enega šilinga od 1. januarja 1925 ne bodo obrestovale več.** Načelstvo.

Cementni strešni

žlebnjak



najnovjšega sistema

izdeluje doma in izven doma

JOSIP WUTEJ

v Gluhem lesu, pošta: St. Veit im Jauntale. 157

Vabilo

Miklavžev večer

ki se viši v nedeljo dne 6. decembra 1925 od 3. uri popol. v dvorani „pri Cingelcu“ v Glinjah. Na sporedu je kratka igra

Zdaj gre sem, zdaj pa tja

deklamacije, šaljivi nastopi, petje in nastop Miklavža. — Vstopnina 30 grošev, otroci v spremstvu starišev prosto. — Vršiti se ob vsakem vremenu. — Darila za Miklavža sprejema gostilničarka pri Cingelcu. Pridite vsi. Odbor.

Veliko denarja si prihranite

ako kupite za bližajočo se zimo **srajce, spodnje hlače in kratke nogavice** kakor lepo in mehko volno znamke „GELBSCHIED“ dalje

hlače za štrapaciranje pri K. SIUTZ na Bistrici štev. 57

la volna 10 dkg štrana Š 1-40.